

Mary ja Akseli Gallen-Kallela

Porilaisen virkamieskodin taiteilijaksi opiskellut poika Axel Gallén (1865-1931), joka käytti vuodesta 1907 nimeä Akseli Gallen-Kallela, ja helsinkiläisen kulttuurikodin tytär Mary Slöör (1868-1947) vihittiin toukokuussa 1890 vain perheen todistaessa tilaisuutta. Häämatka suuntautui itäiseen Suomeen, jossa tuore aviomies maalasi paljon luontoa ja kansankuvausta. Häämatka alkeellisissa oloissa kaukana sivistyneestä Suomesta hitsasi nuorta paria yhteen ja enteili jo heidän työskentelynsä laatua – yhdessä perheenä.

Häämatkan jälkeen Akseli alkoi maalata Aino-triptyykkiä loppuun Maryn toimiessa välillä Ainon, välillä Väinämöisen mallina. Vehmersalmella vuonna 1893 maalatussa Sammon taonta - teoksessa Mary toimi puvustajana ja lavastajana. Tuona kesänä 1893 syntyi myös kaunis muotokuva taiteilijan vaimosta kalliomaisemassa.

Vuosina 1895-1900 perhe asui ensimmäisessä vakituksessa kodissaan Ruoveden Kalelassa. Kalelan hirsilinnaan muutto sujui surullisissa merkeissä, sillä pariskunnan esikoistytär Impi Marjatta oli kuollut juuri ennen kodin valmistumista. Kalela oli perheen ja Akseli Gallen-Kallelan luoma kokonaistaideteos arkkitehtuuria, sisustusta ja elämäntapaa myöten.

Mary osallistui miehensä töihin: milloin hän toimi mallina, milloin poltti lasimaalauksia, veisti puuta, maalasi keramiikkaa, värjäsi lankoja ja kankaita, ompeli perheen ja mallien vaatteet, kutoi

sisustustekstiilejä ja opetteli kultausta ja kipsinvalantaa. Kaiken muun touhun ohella Marylle jäi aikaa myös musiikille. Kalelaan ostettiin jo ensimmäisenä vuonna flyygeli ja joitakin vuosia myöhemmin urut. Axelin teokset syntyivät Kalelassa musiikin säästyksellä: Bach, Beethoven, Sibelius, Chopin, Schubert, Schumann, Mozart, Grieg ja Liszt kuuluivat Kalelan jokapäiväiseen elämään.

Kalelassa syntyivät lapset Kirsti (1896) ja Jorma (1898). Tuottelias ja tasapainoinen Kalelan kausi päättyi 1900 vuoden Pariisin maailmannäyttelyn liris-huoneen ja Suomen paviljongin kattofreskojen valmistamiseen. Alkoi useiden muuttojen ja matkojen kausi, joka päättyi vasta vuonna 1911, kun Tarvaspäästä alettiin rakentamaan Espooseen.

Vuosina 1909-1911 perhe asui Afrikassa, nykyisessä Keniassa. Taiteilija maalasi, lapset tutustuivat luontoon ja paikalliseen elämään. Yhdessä perhe teki safarin ja keräsi huomattavan määrän kansatieteellistä aineistoa, josta osa päätyi Helsingin yliopiston kokoelmiin ja osa perheen omaan näyttelyyn Tarvaspään Afrikka-huoneeseen. Kaukokaipuu vei taiteilija Gallen-Kallelan myös uudelle mantereelle, Yhdysvaltoihin, missä hän asui 1920-luvulla pari vuotta. Vaikka hän lähti matkalle yksin, pyysi hän vaimonsa ja tyttärensä liittymään seuraan, sillä hän tunsu itsensä yksinäiseksi ilman perhettään.

Viimeiset vuodet Mary ja Akseli viettivät Tarvaspään sakaraharjaisessa linnassa. Taiteilijan kuoleman jälkeen Mary asui

vielä jonkin aikaa Tarvaspäässä, kunnes muutti Helsingin keskustaan vuonna 1940.

Antoinette ja Ville Vallgren

Suomalainen kuvanveistäjä Ville Vallgren (1855-1940) ja ruotsalainen taiteilija ja puukaivertaja Antoinette Råström (1858-1911) tapasivat Pariisissa ja avioituivat 1880-luvun alussa. He suunnittelivat muuttoa Suomeen, mutta työtielanne oli Ranskassa parempi. Antoinette ansaitsi kaiverrustyöllään eikä näin ollen ollut ”vapaa” taiteilija. Myöhemmin Antoinette teki debyyttinsä veistäjänä ja kirjansitojana. Rouva Vallgrenin terveys ei ollut hyvä. Lapsiakaan ei pariskunta toiveistaan huolimatta saanut.

1890-luvulla kumpikin pariskunnan puolisko työskenteli ahkerasti. Heillä oli omat ateljeet ja tunnustuksia työstä riitti. Samaan aikaan Pariisissa 1880-luvulla kukoistanut pohjoismainen taiteilijayhdyskunta hiipui. Seuraelämä pysyi kuitenkin suurena osana perheen elämää, ja pariisilaisia ystäviä kävi usein vieraisilla.

Vuosisadanvaihteen molemmin puolin Vallgrenit osallistuivat kansainvälisiin näyttelyihin, kumpikin sekä veistäjänä että esinetaiteen puolella. Pariisin maailmannäyttelyssä Ville sai kultamitalin ja Antoinette hopeaa. Vaikka puolisoiden ammatilliset urat sivusivat toisiaan, molemmat kehittivät ja säilyttivät oman kädenjälkensä. Villen patinointiharrastuksella näyttäisi olleen vaikutus siihen, että Antoinette ryhtyi käyttämään nahkatöissä

väriefektejä.

Antoinette kuoli vuonna 1911, ja Ville jäi suremaan vaimoan. Hän asui vielä joitain vuosia Pariisissa, avioitui oopperalaulajatar ja taidemaalari Madeleine Imbert-Rohanin kanssa. Avioliitto ei kestänyt, ja Vallgren palasi synnyinmaahansa vuonna 1911. Hän avioitui kolmannen kerran vuonna 1917 Viivi Paarmion kanssa. Ville ja Viivi asuivat Gallen-Kalleloidien naapurissa Laajalahden Ruukinrannassa 1910-20 -luvuilla.

Saimi ja Eero Järnefelt

Eero Järnefelt (1863-1937) ja Saimi Swan (1867-1944) kihlautuivat vuonna 1889. Heidän taustansa olivat samantapaiset, sillä molemmat olivat lähtöisin fennomaaniperheestä, joissa arvostettiin suomen kieltä, kansallista taidetta ja kirjallisuutta. Erityisesti Järnefelteillä kokoontui nk. ”Järnefeltien koulu”, jonka keskushahmo oli Eeron äiti Elisabeth. Piiriin kuului perheen lisäksi muiden muassa kirjailija Juhani Aho. Saimi ja Eero tapasivat Järnefeltin sisarusten välityksellä. Hän kuului Swanien yhdeksänhenkiseen sisarusparveen, joista tunnetuin oli kirjailija Anni Swan. Saimista tuli näyttelijätär.

Eero Järnefelt opiskeli taidetta Pietarissa ja Pariisissa. Hänen kansankuvauksensa, maisemat ja muotokuvat elävät yhä suomalaiskansallisena kuvastona. Jo ennen opiskeluaan Eero oli huomionut teatterimaailmassa nousevan näyttelijättären.

Pariskunta meni ensin salaa kihloihin, sillä Saimi epäili kihlautumisen haittaavan hänen työtään. Häämenotkin olivat pienimuotoiset, kun Mikonsaaren kesäpaikassa Lappeenrannassa juhlittiin vain Elisabeth Järnefeltin ja Juhani Ahon ollessa ainoat vieraat.

Pariskunnan erilaiset luonteet, rouvan kiihkeys ja tulisuus ja aviomiehen harkitsevaisuus täydensivät toisiaan. He jakoivat voimakkaan esteettisen näkemyksen. Nuorena perheenä he matkustivat ja muuttivat useasti. Tultuaan äidiksi Saimi luopui näyttelemisestä, vaikka kaipasikin aika ajoin takaisin teatteriin. Ammatin harjoittaminen avioliiton solmimisen jälkeen oli 1800-luvun Suomessa naisilla miltei tavatonta. Vaikka Eero näkikin puolisonsa tasavertaisena kumppanina, toivoi hänkin Saimin jättävän näyttämöt. Sen jälkeen kirjoittaminen oli Saimi Järnefeltin keino ilmaista itseään. Päiväkirjan lisäksi hän kirjoitti runoja, novelleja ja teki käännöstitä.

Suviranta, koti Tuusulanjärven maisemissa oli yhteinen projekti. Puutarha, huoneiden kalustaminen ja Suvirannassa järjestetyt juhlat ja tanssiaiset pitivät kummankin puolisoista työteliäinä. Suviranta valmistui vuonna 1901. Se oli kesän valtakunta, jossa Helsingin kiire ja työt vaihtuivat seuralliseen elämään luonnon helmassa. Siellä perheen viisi lasta saivat osallistua leikin välityksellä välillä myös kuuluisan taiteilijaisänsä työhön.

Venny Soldan-Brofeldt ja Juhani Aho

Kaksi tunnustettua taiteilijaa Venny Soldan (1863-1945) ja Juhani Aho (1861-1921) solmivat avioliiton 1890-luvun alussa. Heidän liitossaan kumpikaan ei luopunut taiteensa tekemisestä. He työskentelivät myös samojen teemojen parissa, saivat ideoita toisiltaan. Molempien realismi oli ajoin yhteiskunnallista, kansallisromanttista ja psykologisoivaa. Tämä kahden taiteilijan liitto oli epätavallinen monessa suhteessa. Työn tekeminen, elämäntavat ja ihmissuhteet eivät seuranneet valtavirtaa.

Venny Sodan-Brofeldt työskenteli kodin ja taloudenhoidon keskellä, mutta osasi hyödyntää perhe-elämän aiheita. Useissa herkissä maalauksissa esiintyvätkin perheen lapset leikeissään. Juhani Aho oli keskeinen henkilö suomenkielisissä kulttuuripiireissä ja toi nämä piirit myös osaksi perheen ja Vennyn elämää. Nuoren Suomen, Päivälehdin ja Uuden Kuvalehdin kuvitukset sitoivat Soldan-Brofeldtin aktiiviseksi naisjäseneksi nk. Nuoren Suomen piiriin.

Perheeseen kuului Vennyn ja Juhaniin kahden pojan lisäksi 1890-luvulta vaimon sisar Tilly ja hänen Juhaniin synnyttämänsä poika. Vaikka aviomiehen ja sisaren suhde oli Vennyille vaikea pala, säilyivät kaikkien välit loppuun asti hyvinä ja luottamuksellisina.

Avioliiton alkuvaiheessa pariskunta muutti usein ja matkusteli. Vuonna 1897 hankittiin Järvenpäästä huvila, jonka nimeksi tuli Ahola. Työtahti oli kummallakin kiivas: Vennyllä riitti paljon kuvitustöitä ja Juhani viimeisteli *Panu*-romaaniaan. Kuvitustöillään Venny rakennutti Aholaan oman ateljeesiiven. Sen käyttö jäi vähäiseksi, sillä Helsingistä kävi viihtyisässä taiteilijakodissa vieraita

lähes jatkuvana virtana. Huvila oli sisustettu itse kudotuin tekstiilein ja käytännöllisin talonpoikaishuonekaluin. Seiniä koristivat vaimon ja taiteilijaystävien teokset. Aholasta luovuttiin taloudellisten syiden takia 1911.

Eryteisesti Venny Soldan-Brofeldtille tärkeä paikka oli Tvärminnen Toska, jonka perhe hankki kesänviettopaikaksi vuonna 1907. Saaristolaismaisemassa hän maalasi valoltaan herkkiä ja värikkäitä maalauksia, joissa usein esiintyivät myös perheen pojat.

Eva ja Louis Sparre

Suomeen muuttanut taidemaalari ja kreivi Louis Sparre (1863-1964) löysi elämänkumppanikseen ja vaimokseen marsalkka Mannerheimin sisaren, kirjansidostaiteilija Eva Mannerheimin (1870-1958). Pariskunta vaikutti erityisesti suomalaisen taideteollisuuden saralla erikoiskiinnostuksenaan kirjataide. He perustivat yhdessä ensimmäisen suomalaisen taiteilijayrityksen nimeltään *Konstindustriell ritbyrå Eva och Louis Sparre*.

Puolisoja yhdisti myös samankaltainen lapsuus aatelissuvussa. Kummankin isä oli varhain muuttanut perheestä erilleen, kumpikin oli menettänyt äitinsä nuorena. Vaikka sekä Eva että Louis Sparre olivat käyneet koulunsa Ruotsissa, heidän tiensä kohtasivat Suomessa, jonne taiteilija-kreivi oli tullut Axel Gallénin houkuttelemana. Avioliitto solmittiin vuonna 1893, ja pari aloitti yhteisen elämänsä Helsingissä, missä esikoinen syntyi.

Vuonna 1897 Louis Sparre oli mukana perustamassa maineikasta taideteollisuusyritystä Ab Iristä. Tehdas ja toiminta keskittyivät Porvooseen, joten Sparret muuttivat sinne. Ab Iriksen ja Louis Sparren kunnianhimoinen ajatus oli uudistaa Suomen taidekäsitteitä ja tuoda sen taiteellinen vaikuttavuus kansan tietoisuuteen.

irtisanouduttuaan Iriksestä vuonna 1900 Louis Sparre jatkoi suunnittelua vaimonsa kanssa perustamassaan yhtiössä. Siellä laadittiin piirustuksia teollisuudelle, käsityöläisille ja harrastajille. He suunnittelivat huonekaluja, hopeaesineitä, ryijy- ja kudontamalleja.

1800-luvun lopulla kirjansidontataide eli kukoistustaan. Eva Sparre suunnitteli sidontoja ja toteutti itse kansien nahkapakotukset.

Pariskunnan yhdessä toteuttama taidelaitos J. L. Runebergin Elskytaresta oli ensimmäinen taide-esineenä esille laitettu kirjansidos Suomessa. Louis vastasi kuvituksesta ja Eva sidonnasta. He osallistuivat yhdessä myös keisariadressin valmistukseen 1896. Tuo adressi oli lahja Venäjän uudelle tsaarille Nikolai II ja hänen puolisolleen Maria Feodorovnalle.

Karin ja Carl Larsson

Kaksi nuorta ruotsalaista taiteilijaa tapasi ranskalaisessa maalaiskylässä vuonna 1879. Taideakatemiassa opiskelleet Carl Larsson (1853-1919) ja Karin Bergöö (1859-1928) avioituivat neljä vuotta myöhemmin Tukholmassa, vaikka ensimmäinen yhteinen koti perustettiin Pariisiin.

Karinin maalaaminen hiipui. Hän kultasi kehyksiä, maalasi silloin tällöin ja toimi miehensä mallina. Hänen valintansa oli pitää huolta kodista ja perheestä miehen jatkaessa ammattiaan. Vuosina 1884-1900 Karin synnytti kahdeksan lasta. Suurperhe asettui Sundborniin Lilla Hyttnäsiin, joka laajeni vuosien varrella kesämökistä suureksi taloksi. Carl Larssonin matkustaessa työnsä takia, piti Karin taloutta pystyssä.

Lilla Hyttnäsin elämästä Carl Larsson on maalannut paljon kohtauksia. Vaimon ja lapsien läsnäolo on näkyvissä tai vähintään aistittavissa hänen taiteessaan. Vaimon ehdotuksesta alkoi perheen pää maalata perheen elämästä akvarelleja. Vuodesta 1894 aina elämänsä loppuun pysyi koti Carlin aiheistossa. Vaikka teoksien taiteellisesta arvosta keskusteltiin, elää Larssonien perhe ja Lilla Hyttnäs yhä ruotsalaisten rakastamissa kuvissa.

Karin Larsson oli miehelleen elintärkeä. Hän oli kumppani, ymmärtäjä ja kriitikko. Kokemukset matkoilta välittyivät Karinille lukuisten kirjeiden välityksellä. Jokaisen valmiin taideteoksen vaimo sai katsoa ja arvostella. Vaikka vaimo ei harjoittanut ammattiaan, oli hän miehelleen myös kollegiaalinen tuki.

Carl Larssonin maalatessa suuria tilaustöitä, kuten Tukholman Kansallismuseon freskot ja Oopperatalon seinämaalaukset paneutuu Karin tekstiilien suunnitteluun ja toteutukseen. Hän oli muotitaiteilija, sisustaja ja kuvakudosten taitaja. Myös heidän kotinsa herkkä ja värikäs tunnelma, joka välittyy myös Carlin kotiaiheisista akvarelleista, on osaksi näiden tekstiilien luomaa.

Karinin taiteessa ennen avioliittoa ja sen aikana hänen tekstiilitaiteessaan vankka perusta on hänen hienostunut värien käyttö. Ilmaisuu oli yksinkertaista puhdasta.

Hanna ja Georg Pauli

Syksyllä 1885 Pariisissa kohtasivat taiteilijatar Hanna Hirsch (1864-1940) ja Barbizonin taiteilijayhdyskunnassa työskentelevä taiteilija Georg Pauli (1855-1935). Pian neiti Hirsch teki tervehdyskäynnin Barbizoniin, missä lempi lopullisesti leimahti. Seuraavana kesänä pari matkasi Ruotsiin tarkoituksenaan kihlautua, mutta Hannan isä torjui ajatuksen vedoten Hannan opintoihin ja tulevaisuuteen.

Hanna Hirschin jatkaessa syksyllä opintojaan Pariisissa, hän jakoi ateljeen Venny Soldan-Brofeltin kanssa. Georg Pauli jäi Tukholmaan, mutta kirjeenvaihto pariskunnan välillä jatkui vilkkaana. Georg vakuutti Hannalle, että jos he jakaisivat yhteisen tulevaisuuden, ei hänen tarvitsisi jättää työtään taiteilijana. Hän halusi saada samanvertaisen naisen.

Hanna ja Georg Pauli solmivat avioliiton elokuussa 1887. Kaksi vuotta myöhemmin syntyi esikoinen, Torsten, kahden vuoden kuluttua Göran ja vuonna 1896 tytär Ruth. Perhe asettui ensin Tukholmaan, jossa apuna ja tukena oli Hannan naimaton sisar Betty. Elämä vei heidät hetkeksi Göteborgiin, jossa kumpikin puolisoista opetti Valandin taidekoulussa. Koti oli milloin Tukholmassa milloin Firenzessä. Pariisin viehätys ei myöskään koskaan hävinnyt.

1890-luvulla Georg maalasi freskoja Göteborgin historialliseen museoon. Hän toteutti seuraavina vuosikymmeninä lukuisia seinämaalauksia julkisiin tiloihin. Hänen tyyliinsä etsi uusia muotoja mm. kubismista. Hanna keskittyi muotokuvaan. Hänen tuotannossaan on myös useita hienoja omakuvia. Pariskunta piti kaksi yhteisnäyttelyäkin vuosina 1899 ja 1933, joista jälkimmäiseen osallistui myös prinssi Eugen.

Eva Topelius ja J. A. G. Acke

”Ottakaa tyttäreni ja tehkää hänet onnelliseksi, kuten kunnian miehen tulee! Jumala siunatkoon ja huolehtikoon lopusta.” Näillä sanoilla Zacharias Topelius antoi suostumuksen nuorimman tyttärensä Evan (1855-1929) ja ruotsalaisen taiteilijan Johan Axel Gustaf Anderssonin (1859-1924), kutsumanimeltään Acke, avioliitolle syksyllä 1891.

Acke on nuorin Tukholman Taideakatemiaan aloittanut oppilas. Hänet hyväksyttiin alkeisluokalle jo 13-vuotiaana. Älykäs, levoton ja idearikas taiteilija koetteli rajojaan koko uransa ajan. Hänen luonteensa oli sekä rajoite että menestyksen lähde elämässä. Hän ei kangistunut kaavoihin vaan kokeili uskaliaasti. Eva eli perheen kesken Eja oli tasapainottava puoliso. Hän oli kasvatukseltaan perinteisen akateeminen ja hillitty.

1880-luvulla oli Ahvenenmaalle Önningebyhyn syntynyt taiteilijayhdyskunta, jonne Acke tuli sattumalta vuonna 1886. Hän ystävystyi lämpimästi siirtokunnan perustajan, maisemistaan tunnetun Victor Westerholmin kanssa. Ahvenanmaalla Acken taide

sai symbolistisia vaikutteita. Työväestön realistiset arjen kuvat alkoivat vaihtua satumaisiksi maisemiksi, missä näkyi keijukaisia ja metsien henkiä. 1890-luvulla syntyivät Acken tärkeimmät symbolistiset teokset.

Ahvenanmaalla Aceke kohtasi 33-vuotiaan Eva Topeliuksen 1880-luvun lopussa. Ahvenanmaasta tulikin pariskunnalle tärkeä paikka heidän asuessaan milloin Suomessa, milloin Ruotsissa. Aceke työskenteli kuvituksen, taideteollisen suunnittelun ja maalaustensa parissa. Sekä hän että Eva osallistuivat lukuisiin Suomen Taiteilijan vuosinäyttelyihin. Eva oli debytoinut Taiteilijayhdistyksen näyttelyssä vuonna 1887.

1900-luvun alkuvuosina pari hankki ja kunnosti itselleen talon Waxholmista, läheltä Tukholmaa. Sen nimeksi tuli Akleja (suomeksi akileia) Acken ja Ejan nimien mukaan. Koti oli aina avoin vieraille. Välillä rannikolta paettiin hälinää ulkosaaristoon omalla purjeveneellä. Nykyään Akleja toimii Acken kotimuseona.

Taiteilijana Eva Topelius pysyi taka-alalla ja antoi miehelleen työrauhan. Hän hoiti taloutta ja huolehti käytännön asioista kun taiteilijamies elätti pienen perheen työllään. Eva oli taitava akvarellisti ja valöörimaalari, mutta kipinä taiteellisen työn ylläpitämiseen arjen keskellä puuttui.

Oda Christian Krohg

Oda (1860-1935) ja Christian Krohg (1852-1925) olivat 1880-luvun

Kristianian (Oslo) boheemielämän keskeisiä hahmoja. Oda syntyi ylemmän keskiluokan perheeseen, joka harrasti kulttuuria. 21-vuotiaana hän meni naimisiin liikemies Engelhartin kanssa ja sai kaksi lasta seuraavan kahden vuoden aikana. Oda oli avioliitossa onneton, ja päätti jättää miehensä ensimmäisen lapsen syntymän jälkeen. Avioero vaimon aloitteesta oli tuohon aikaan ennen kuulumatonta ja se aiheuttikin suuren skandaalin. Siitä huolimatta Oda päätti valita epätavallisen tien ja ryhtyä taiteilijaksi. Koska Kristianiassa ei ollut siihen aikaan yleisiä taidekouluja, meni Oda oppilaaksi Christian Krohg:n yksityiseen taidekouluun vuonna 1883.

Christian Krohg oli opiskellut lakia ennen ryhtymistään taiteilijaksi. Hän teki taiteellisen läpimurtonsa 1880-luvun alussa tanskalaista kalastajakylää Skagenia esittävillä maalauksillaan. Vuoden sisällä ensitapaamisesta olivat Oda ja Christian rakastavaisia. Vuonna 1885 parille syntyi ensimmäinen yhteinen lapsi, jota aluksi hoitivat kasvattivanhemmat Brysselissä skandaalin välttämiseksi. Vuonna 1888 pari avioitui, kun Odan ero Engelhartista astui voimaan. Seuraavana vuonna syntyi jo toinen lapsi, ja esikoinenkin muutti asumaan vanhempiensa kanssa.

Kristianiassa vaikutti taiteilijoiden ja älykköjen alakulttuuri, jota kutsuttiin Bohemiaksi. Tässä ryhmässä vaikutti erityisesti Christian. Hän kehitti yhteiskunnallisen taiteen teorian, joka tähtäsi maailman realistiseen kuvaamiseen. Hän kuvasikin taiteessaan rujoja aiheita mm. Köyhälistön oloja. Odan aiheet sivusivat osaksi samoja aiheita, mutta liikkuivat lähempänä perhe-elämää ja läheisiä ihmisiä. Oda

Krohgin muodollinen taidekoulutus oli peräisin hänen mieheltään, mutta pariskunta eli hyvin taiteellisessa ilmapiirissä, jossa myös yksilölliset ideat saivat jalansijaa. Hän kokeilikin rohkeasti uusia ilmaisumuotoja.

1890-luku oli vaikeaa aikaa Krohgien elämässä. He matkustivat paljon yhdessä ja erikseen. Ongelmat, kuten Christianin liiallinen alkoholinkäyttö ja Odan avioliiton ulkopuoliset suhteet, vähensivät maalausintoa. Tämä näkyi perheen taloudessa. Oda muutti 1890-luvun lopulla rakastajansa Gunnar Heidbergin ja Per-pojan kanssa Pariisiin. Perhe ei kuitenkaan hajonnut, vaan vietti yhteisiä kesiä Norjassa. Pariskunta palasi yhteen vuonna 1901. He asuivat Pariisin Montparnassella lähes vuosikymmenen ennen kuin Christian sai johtajan ja professorin paikan Oslon taideakatemiasta, ja perhe muutti takaisin kotimaahan.

Avioliiton viimeisen vuosikymmenen aikana Odasta tuli taiteilijan vaimo sanan tavanomaisemmassa merkityksessä: hän huolehti professorina, kirjailijana ja taidemaalarina vaikuttavan miehensä asioista ja auttoi tätä työssään.

Marie ja P.S. Krøyer

Aloitteleva taidemaalari Marie Triepcke (1867- 1940) ja urallaan jo menestynyt Peder Severin Krøyer (1851-1909) tapasivat Pariisissa vuonna 1889. Häitä vietettiin jo samana vuonna. Pariskunta perusti kodin sekä Kööpenhaminaan että Skagenin kalastajakylään.

Esikoinen syntyi vuonna 1895. Kaikesta tästä huolimatta avioliitto alkoi pian rakoilla. Liitto kariutui lopullisesti viidentoista vuoden kuluttua avioliiton solmimisesta. Osasyynä siihen oli Marien suhde ruotsalaiseen säveltäjään Hugo Alfvéniin.

Taiteilijaksi opiskeleminen ei ollut naiselle helppoa 1880-luvun Tanskassa. Taideakatemia ei hyväksynyt naisia oppilaiksi, eikä myöskään ”Vapaa Taidekoulu”. Hän opiskelikin yksityisesti esimerkiksi Bertha Wegmanin johdolla. Marien kymmenen muun naisopiskelijan Vapaalle Taidekoululle lähettämä vetoamus poiki myös naisille tarkoitettuja kursseja, joille Marie osallistui. Noilla kursseilla opetti myös P. S. Krøyer.

Krøyer oli tuolloin Tanskan tunnetuin ja menestynein maalari. Hän toi Tanskaan uusia tuulia Ranskasta ja sai siksi vanhoillisemmilta tahoilta kritiikkiä osakseen. Esimerkiksi ranskalaista ulkoilmamaalausta hän harrasti Skagenin taiteilijayhteisössä Jyllannissa kesästä 1882 lähtien.

Marie taas oli aktiivinen naisasianainen, joka debytoi vuonna 1888 Charlottenborgin näyttelyssä. Sen jälkeen hän lähti opiskelemaan Pariisiin, jossa opiskeli hetken Anna Ancherin kanssa. Hän tutustui myös Michael Ancheriin, Hanna Rönnerbergiin ja P.S. Krøyeriin, jonka kanssa syttyi tulinen romanssi. Nuoren taiteilijattaren ja maineikkaan mestarin romanssi herätti huomiota ja epäilyksiä liiton motiiveista. Avioliitto solmittiin vuonna 1889.

Naimisiin menon jälkeen pari katosi taiteen etupiireistä ja vetäytyi omaan rauhaansa palatakseen Kööpenhaminaan puolitoista vuotta

myöhemmin. Pitkän kuherruskuukauden aikana he matkustivat Tanskassa ja Italiassa. Kumpikin maalasi ahkerasti, mutta palattuaan Marie ei päässyt työskentelyn alkuun, kun taas Krøyer teki suuria tilaustöitä. Hänen yksityisimmät teoksensa syntyivät Skagenissa ja kuvasivat usein vaimoa pohjolan kesäisessä valossa. Marie keskittyi sisustuksen suunnitteluun, kutomiseen ja koruompeluun, mutta ei enää osallistunut näyttelyihin.

Anna ja Michael Ancher

Anna Brøndum (1859-1935) oli kotoisin Skagenista. Hänen perheensä piti kestikievaria, jossa monet taiteilijat asuivat tullessaan Skageniin maalaamaan. Michael Ancher (1849-1927) oli yksi näistä taiteilijoista. Hän oli myös se, joka ystävänsä Karl Madsenin kanssa huomasi Annan taiteellisuuden ja lähti opastamaan tätä maalaamisessa. Bröndomin perhe oli ennakkoluuloton, ja siksi Anna sai vuonna 1875 luvan lähteä opiskelemaan taidetta Kööpenhaminaan.

Anna Brøndum debytoi taiteilijana Charlottenborgin näyttelyssä jo 20-vuotiaana. Michaelilla oli takanaan opinnot Taideakatemiassa ja hän oli debytoinut jo vuonna 1874. Hän oli löytänyt Skagenin kalastajien elämästä aihepiirin, joka sopi hänen realistisiin näkemyksiinsä. Hänen taiteensa esikuvat löytyvät Tanskan taiteen kultakaudelta ja antiikista. Myös Anna maalasi opiskeluvuosiensa kesinä kotiseudullaan, joten Skagenin taiteilijayhteisö oli parille varsinainen taiteellinen ja henkinen koti. Taiteilijayhdyskunnan

kulta-aika kesti 1870-luvulta aina vuoteen 1900. Noina kesinä pieni rantakaupunki oli kansainvälisenkin taiteen tuulien keskus ja toverillinen, ammatillinen yhteisö.

Pari avioitui vuonna 1880 ja asettui asumaan Bröndumin perheen kestikievarin piharakennukseen, missä heillä kummallakin oli oma ateljeensa. Annan vanhemmat ja sisarukset hoitivat ruoanvalmistuksen ja auttoivat lapsenhoidossa. Näin Anna saattoi yhdistää kivuttomasti perheenäidin ja taiteilijan roolit. Hän ehtikin luoda laajan taiteellisen tuotannon.

Annan ja Michaelin avioliiton onnistumisen edellytyksenä oli toisen erilaisuuden salliminen ja oman tilan antaminen toiselle. Anna oli valoisa, nopeatempoinen ja tarttui helposti myös uusiin taiteellisiin vaikutteisiin. Michaelia on luonnehdittu raskasmieliseksi ja hidassoutuiseksi. Hän ei ollut hanakka tarttumaan uusiin ilmaisutapoihin. Hän pysyttäytyi kalastaja-aiheissaan ja perheensä kuvauksissa. Ne olivat rakkaudenosoituksia vaimolle ja perheelle. Vaikka Michael ei koskaan kuvannut vaimoaan taiteilijana, hän antoi tälle täyden tukensa taiteilijanuran suhteen. Ainoa henkilö, jonka Anna päästi ateljeeseensa oli aviomies. Muuten hän harjoitti ammattiaan hyvin hienovaraisesti. Kummatkin Anchereista saivat kansallista ja kansainvälistä huomiota. Vaikka vaimon saamat arvostelut olivat melkein järjestään parempia kuin Michaelin, ei se aiheuttanut Michaelissa kateutta.